

Kõrgharidusega seotud arengukavade seos ministeeriumite tellitud sotsiaalteaduslike uuringutega

Analüüs

Lauri Veski
lauri.veski@ut.ee
Tartu Ülikool, Euroopa Kolledž

Sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskus (RAKE)
18.11.09

Sisukord

<u>Kõrgharidusega seotud arengukavade seos ministeeriumite tellitud sotsiaalteaduslike uuringutega.....</u>	<u>1</u>
<u>Sisukord.....</u>	<u>3</u>
<u>Sissejuhatus.....</u>	<u>4</u>
<u>1. Analüüsi allikad.....</u>	<u>4</u>
<u>2. Meetod.....</u>	<u>6</u>
<u>3. Analüüs.....</u>	<u>6</u>
<u>3.1 Arengukavades sisalduvate indikaatorite ning uuringute reaalne seos.....</u>	<u>6</u>
<u>3.2 Arengukavades sisalduvate indikaatorite ning uuringute potentsiaalne seos.....</u>	<u>8</u>
<u>3.3 Kõrghariduse kvaliteediga seotud prioriteetsed uurimissuunad.....</u>	<u>9</u>
<u>Järeldused ja ettepanekud.....</u>	<u>11</u>
<u>Kasutatud allikad.....</u>	<u>13</u>
<u>LISA 1.....</u>	<u>14</u>
<u>LISA 2.....</u>	<u>15</u>
<u>LISA 3.....</u>	<u>17</u>

Sissejuhatus

Käesolev analüüs on valminud Euroopa Sotsiaalfondist rahastatud SA Archimedes kõrghariduse kvaliteedi programmi PRIMUS projekti „Rakenduslikud interdistsiplinaarsed haridusuuringud ja andmebaasid teadmispõhise hariduspoliitika ning majanduse teenistuses“ (RIHU09) raames. Tööl on kaks peamist eesmärki: esiteks, analüüsida Eesti kõrghariduspoliitika teadmispõhisust tagava süsteemi toimimist ja potentsiaali, ning teiseks, tuua välja võimalikud prioriteetsed uurimisvaldkonnad kõrghariduse alal, mis nõuavad täiendavaid uuringuid, tagamaks kõrghariduse arengukavade mõjude paremat hindamist. Projekti RIHU09 raamistikus aitab analüüs kaasa riigi haridusvaldkonna arengukavade ja õigusaktide väljatöötamise ja rakendamise seotud organisatsioonide (sh ministeeriumid, ülikoolid jt partnerid) analüüsisuutlikkuse ja strateegilise planeerimise alase võimekuse tõstmisele.

Esimese eesmärgi täitmiseks uuritakse kõrgharidusuuringute ja -analüüside kasutamist kõrgharidust käsitlevate strateegiadokumentide koostamisel, kuna mõjude hindamine on teadmispõhise poliitika ja õigusloome põhielement (vt Kasemets 2006). Teadlaste panus arengukavade eesmärkide seadmisel ja nende mõjude hindamisel tähendab parima võimaliku ekspertiisi kaasamist poliitika kujundamisel. Infot teadusuuringute kohta koondavad Eestis kaks andmebaasi - Eesti Sotsiaalteaduslik andmearhiiv (ESTA) ja Eesti Teadusinfosüsteem (ETIS). Arengukavade kohta käiv informatsioon pärineb RIHU09 raames läbi viidud arengukavade uuringust (vt Kroos 2009).

Teise eesmärgi täitmiseks tuuakse teaduskirjandusele toetudes välja arengukavades sõnastatud alaeesmärkide ja mõõdikute ebapiisavus või -täpsus üldeesmärkide täitmisel. Esitatakse loend prioriteetsetest uurimissuundadest, kus hetkel määratud indikaatoritest ei piisa eesmärkide täitmise kinnitamiseks.

Konkreetsed küsimused, millele analüüsi käigus vastust otsitakse:

- Mil määral kasutatakse kõrghariduspoliitikaga seotud arengukavade indikaatorite koostamisel ministeeriumite tellitavate või muudest allikatest rahastatud teadusuuringute andmeid?
- Mil määral oleks võimalik kasutada arengukavade indikaatoritena olemasolevaid kõrgharidust puudutavaid uuringuid?
- Millised on kõrghariduse kvaliteediga seotud prioriteetsed uurimissuunad?

1. Analüüsi allikad

1.1 Kõrghariduspoliitikaga seotud arengukavade informatsioon pärineb RIHU09 raames Kroosi (2009) koostatud arengukavade eesmärkide, mõõdikute ning andmeallikate kaardistusest, mis käsitleb 15 strateegilist dokumenti (täpsem loetelu koos (ala)eesmärkide ning meetmete/tegevuste arvuga vt LISA 1: Tabel 2):

- 1) *Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006–2015*

- 2) *Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006–2015 rakendusplaan aastateks 2008 – 2010*
- 3) *Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia aastateks 2006-2015*
- 4) *Eesti majanduskasvu ja tööhõive kava 2008 – 2011 Lissaboni strateegia rakendamiseks*
- 5) *Teadmistepõhine Eesti. Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007 – 2013*
- 6) *Teadmistepõhine Eesti. Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007 – 2013. Rakendusplaan aastateks 2009-2013*
- 7) *Eesti õpetajahariduse strateegia 2009 – 2012*
- 8) *Eesti õpetajahariduse strateegia 2009 – 2012 rakenduskava*
- 9) *Inimressursi arendamise rakenduskava CCI 2007EE051PO001*
- 10) *Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi meetme arendamine „Doktoriõppe ja rahvusvahelistumise edendamine” Doktoriõppe ja rahvusvahelistumise programm „DoRa”*
- 11) *Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine” meetme „Teaduspoliitika ja kõrghariduse kvaliteedi arendamine“ kolmanda taseme õppe kvaliteedi arendamise programm „PRIMUS“*
- 12) *Eesti keele arendamise strateegia 2004 – 2010*
- 13) *Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe programm 2005–2010*
- 14) *Lõimumiskava rakendusplaan 2008-2010*
- 15) *Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala arengukava „TARK ja TEGUS RAHVAS” 2009 – 2012*

1.2 Teadusuuringute leidmiseks on kasutatud kahte allikat:

A) Eesti Sotsiaalteaduslik Andmearhiiv - ESTA põhitegevuseks on sotsiaalteadusliku info kogumine, korrastamine, dokumenteerimine ja võimalikele kasutajatele edastamine. Üheks peasuunaks on koguda sotsiaalse juhtimise ülesannete lahendamiseks vajalikku informatsiooni ja edastada seda riigiasutustele. Selles valdkonnas on ESTA materjalid koostöös Riigikogu Kantselei majandus- ja sotsiaalinfo osakonnaga leidnud rakendust seadusandluse ja seadusloome täiustamises (Rämmer, Murakas 2000).

B) Eesti Teadusinfosüsteem - ETIS koondab informatsiooni teadus- ja arendusasutuste, teadlaste, teadusprojektide ning erinevate teadustegevuse tulemuste kohta (www.etis.ee)

Miks just need allikad? Varasemalt on Kasemets (2002) analüüsinud riigieelarve vahenditega teostatud teadusuuringute rakendamist õigusloomes. Tema analüüsi peamiseks põhjuseks oli napp informatsioon riigiasutuste tellitud teadusuuringute kohta ning olemasolevate uuringute vähene kasutamine. Analüüsi käigus osutus sisuline võrdlevanalüüs ministeeriumite lõikes aga raskeks, kuna puudusid ühtsed definitsioonid, dokumenteerimismõõdud jms. Sageli puudus dokumentides uurimistellimuse saanud vastutav täitja. Vaid vähem kui pooltel juhtudel olid uuringud internetis avaldatud (Kasemets 2002, Tabel 2). Need probleemid viitavad muuhulgas vajadusele uuringute

ühtse dokumenteerimise ja arhiveerimise järgi ning analüüsi tulemustele tuginedes soovitatigi otsida võimalusi Eestis olemasolevate või tellitavate uuringute süsteemsemaks kasutamiseks õigusloomes ning kehtivate seaduste mõjude hindamisel (Kasemets 2002). Seega kasutati seekordses analüüsis allikatena just uuringute andmebaase, et lisaks muule informatsioonile saada ülevaade ka uuringute ja õigusloome seose süsteemsusest.

2. Meetod

Analüüsi ettevalmistavas osas koguti informatsiooni kõrgharidusalaste uuringute kohta eelpool nimetatud allikatest järgnevalt.

1) ESTA kõrgharidusalaseid uuringuid koondav alamandmebaas sisaldas 16.10.09 seisuga 60 uuringut. Lähemal vaatlusel tuli dubleerimise vältimiseks eemaldada loendist üks kirje (E-õppe arendamine ja tutvustamine kutseharidust ja kutsekõrgharidust andvates õppeasututes), kuna tegemist on kolme uuringut sisaldava projektiga, millest kaks uuringut on loendis ka eraldi välja toodud. Seega on ESTA sisend käesolevasse analüüsi 59 uuringut. Mainitud projekti kolmanda uuringu metainfo on käesolevasse analüüsi lisatud projekti e-VÕTI portaalist (<http://portaal.e-uni.ee/e-voti/alamprojektid/uuringud>).

2) ETIS projektide andmebaasis teostati otsing, kus valdkonna kriteeriumiks määrati “Ühiskonnateadused ja kultuur” ning eriala kriteeriumiks “Kasvatusteadused”. Tulemuseks on 16.10.09 seisuga 143 kirjet, millest uudseid (ESTA-s mitte leiduvaid) või teemakohaseid kirjeid (kõrgharidust puudutavaid uuringuid-analüüse) on 26. Nii ETIS-est kui ESTA-st (ning projekti e-VÕTI portaalist) pärit 86 uuringu andmed on toodud ära tabelis 4 (vt lisa 3).

3. Analüüs

3.1 Arengukavades sisalduvate indikaatorite ning uuringute reaalseos

Arengukavade eesmärkidega seotud indikaatorid peaksid olema vastavalt Vabariigi Valitsuse 2005.a arengukavade määrusele nr 302 varustatud alg- ja sihttasemega ning andmeallikaga, kust info nende tasemete kohta pärineb. Arengukavade kaardistuse käigus jagunesid mõõdikute allikad 8 kategooriasse. Käesolevas analüüsis kasutatakse 4 kategooriat:

- Riigi statistilised vaatlused (Eesti Statistikaamet)
- Riiklik register (Eesti Hariduse Infosüsteem)
- Ministeerium või selle allüksus (sh programmi elluviija)
- Spetsiaalne andmekogumine (ministeeriumite või teistest allikatest rahastatud rakendus- ja alusuuringud)

Esimene samm eesmärkide indikaatorite ning uuringute seoste otsimisel on vaadelda, kuiõrd võetakse arengukavade koostamisel arvesse olemasolevate uuringute tulemusi, st

mil määral kasutatakse uuringuid mõõdikute algtaseme allikana. Arengukavasid lugedes jääb tunne, et seda on tehtud mittesüsteemselt ja hüplikult, kui mitte öelda lünklikult – arusaamatuks jääb, miks (kui üldse) just konkreetseid uuringuid mainitakse. Käesoleva analüüsi valimi kohaselt on andmebaasides üheksa uuringut, mille tellijaks või finantseerijaks on uuringukirjelduses märgitud Haridus- ja Teadusministeerium (läbi viidud aastatel 2002-2007). Kuid andmebaaside puuduliku või ebatäpse informatsiooni tõttu võib oletada, et valimisse ei ole sattunud kaugeltki kõik Haridus- ja Teadusministeeriumi tellitud uuringud. Seega on kõrgharidust puudutavaid uuringuid tellitud küll, kuid seda, milliste arengukavade või õigusaktidega need seotud on, ei ole võimalik olemasolevate andmete põhjal öelda. Samuti ei saa kõrvutada tulemusi Kasemetsa (2002) analüüsiga, mille kohaselt olid kõik HTM-i ajavahemikus 1991-2001 tellitud 18 rakendusuuringu seotud õigusloomega, kuna meil puuduvad andmed, kas neid uuringuid kasutati olemasoleva olukorra kaardistamiseks või mõjude hindamiseks (Veski et al. 2009).

Teine samm arengukavade ning uuringute vahelise seose otsimisel on uurida, mil määral plaanitakse strateegiate hindamiseks tulevikus uuringuid tellida. Selleks vaadeldakse, milliste väljund-, tulemus- või mõjuindikaatorite andmeallikateks on strateegilistes dokumentides ära toodud spetsiaalne andmekogumine. Projekti RIHU09 vahearuaande jaoks koostatud arengukavade eesmärkide, mõõdikute ning andmeallikate kaardistuse andmetel on spetsiaalse andmekogumise kaudu mõõdetavaid indikaatoreid neli (tabel 1).

Tabel 1. Spetsiaalset andmekogumist ja analüüsi nõudvad indikaatorid rakenduskavades

Strateegia	(Ala)eesmärk / tegevus	Indikaator	Indikaatori tüüp	Andmeallikas
Teadmiste-põhine Eesti	Teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõimelin e kvaliteet ja mahu kasv	Ajakohastatud ja uute TA&I infrastruktuuride osakaal 80% RP09-13: ajakohastatud ja uute TA&I infrastruktuuride osakaalu suurenemine		“Põhjalikum analüüs koos infrastruktuuri teekaardiga on väljatöötamisel”
Inimressursi arendamise RK	Toetatakse ülikoolide ja uurimis-asutuste teadlasi uuringute ja analüüside läbiviimisel [ning] meetmeid ka sõltumatu poliitika-analüüsi suutlikkuse tõstmiseks ja	Avalike teenistujate asjatundlikkus	Mõju-	AS Emor poolt Riigikantselei tellimusel korraldatud igaaastane uuring
		Avalike teenistujate usaldusväärsus	Mõju-	AS Emor poolt Riigikantselei tellimusel korraldatud igaaastane uuring

	koostöövõrgustike tugevdamiseks	Avalike teenistujate pühendumus	Mõju-	AS Emor poolt Riigikantselei tellimusel korraldatud igaaastane uuring
--	---------------------------------	---------------------------------	-------	---

Autor: K. Kroos 2009 alusel L. Veski

Kõige populaarsem mõõdikuallikas on ministeerium või selle allüksus (sh programmi elluviija). Selle allika 27 indikaatorit pärinevad enamasti programmi aruannetest. Samuti populaarne allikas on riiklik register Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS), kust pärineb info (enamasti doktoriõppesse) vastuvõetavate ja lõpetavate üliõpilaste arvu kohta (24 indikaatorit). Riikliku statistikaga kogutakse 16 mõõdiku puhul andmeid teadlaste ja inseneride arvu, nende vanusstruktuuri ning teadus- ja arendustegevuse kogukulutuste kohta. Spetsiaalselt korraldatud uuringuid, nagu mainitud, kasutatakse kõigest nelja indikaatori puhul. Tuleb märkida, et tegemist on kõrghariduse kvaliteedi kategooriasse kuuluvate eesmärkidega. Arvestades arengukavade eesmärkide ja mõõdikute koguhulka, ei ole spetsiaalselt tellitud uuringute arv mõjude hindamisel aga sugugi suur.

Eelneva põhjal võib järeldada, et uuringute kasutamine pole õigusloomes siamaani süsteemne. Uuringuid tellitakse ja arengukavasid koostatakse, kuid omavaheline side kahe tegevuse vahel on nõrk. Uuringute kohta käiv info on napp ja ebatäielik, isegi kahe andmebaasi peale kokku. Ka ESTA juurde spetsiaalselt tekitatud alamandmebaas kõrgharidusuuringutest ei sisalda uuringute kohta piisaval määral informatsiooni, mis oleks vaja andmete taaskasutamiseks või tehtud uuringutest korraliku ülevaate saamiseks. See viitab tungivale vajadusele ministeeriumite jt riigiasutuste tellitavate uuringute süsteemseks sisestamiseks Eesti Sotsiaalteaduslikku Andmearhiivi, kus uuringukirjeldused varustatakse koheselt vajaliku informatsiooniga ning tehakse võimalikuks uuringuandmete lihtne leidmine ja taaskasutamine.

3.2 Arengukavades sisalduvate indikaatorite ning uuringute potentsiaalne seos

Kui eelnevast järeldub, et uuringute ja arengukavade vahel puudub selgelt väljendatud kavatsuslik seos, püütakse järgnevalt vaadelda nende potentsiaalset ehk ettekavatsemata seost. Antud seoste tõlgendamisel tuleb aga silmas pidada, et uuringute ja indikaatorite seostamine on pigem tunnetuslik ning seda kahel põhjusel. Ühest küljest ei ole ESTA-s ja ETIS-es leiduv informatsioon uuringute-analüüside kohta väga põhjalik ning teisest küljest võivad uurimistulemused olla aegunud või kogutud teistel (kõrghariduspoliitikaga nõrgalt seotud) eesmärkidel, et indikaatori alg- või sihttaseme allikaks olla.

Kroos (2009) on strateegilistes dokumentides sõnastatud eesmärgid jaotanud 15 kategooriasse, mis küll RIHU projekti käigus mõnevõrra muutusid ning seetõttu ei ole käesolevas analüüsis esitatud kategooriate nimekiri täpselt sama, mis lõplikus versioonis, kuid nagu järgnevalt selgub, ei ole see sisuliselt tähtis. Eesmärkide kategooriaid käsitletakse käesolevas analüüsis kahel tasandil. Esmalt koostati ülevaade kõikidest kategooriatest ja nendega potentsiaalselt seonduvatest uuringutest (vt lisa 2, tabel 3),

kõrvutades 86 haridusalase sotsiaaluuringu ESTA-s ja ETIS-es leiduvat informatsiooni 15 arengukava (ala)eesmärkide/tegevuste ning nende indikaatoritega. Eesmärgiks oli leida olemasolevate uuringute seast võimalikke indikaatorite algtaseme (või erandkorras analüüsides soovitatavaid sihttaseme) allikaid. Kuna aga eesmärgikategooriad on koostatud nii, et üks eesmärk võis korraga kuuluda mitmesse kategooriasse, ei anna tabel 3 meile sisulist pilti olukorrast. Pigem on see vajalik näitamaks, et andmebaasides leidub küllaldaselt informatsiooni kõrgharidusuuringute kohta – uuringute suhtarvuline seos eesmärkide saavutamise mõõdikutega jääb enam-vähem ühele tasemele, st mida rohkem indikaatoreid ühe eesmärgi saavutamiseks on määratud, seda rohkem leiab arhiivist vastavaid uuringuid, mida võiks kasutada indikaatorite allikana.

Seega on valitud teiseks tasandiks kategooriate sisuline vaatlus. Ainus eesmärgikategooria, mis pole üheselt ja selgelt registriandmete ja statistikaga mõõdetav, on kõrghariduse kvaliteedi kategooria (vt alapeatükk 3.3). Niisiis on mõttekas lähemalt vaadelda ainult kvaliteedi tõstmisega seonduvaid eesmärke ning seetõttu ei olegi takistuseks see, et antud analüüsis kasutati eesmärgikategooriate tööversiooni. Siinkohal võiks mainida varasemaid arengukavade indikaatoreid, seiret, mõõtmist ja aruandlust puudutavate analüüsides tulemusi, mis kinnitavad sama. Nii Soomes kui Hollandis on valitsuse programmide ning tulemusjuhtimise mõõtmise ja indikaatoritega seotud diskussioonid viinud järelduseni, et kõiki valitsuse eesmärke ei saa ega peagi kvantitatiivselt mõõta, sest sageli on ministriumites ning rakendusasutustes ülesandeid, mille mõõtmiseks on raske välja töötada arvilisi indikaatoreid (Kasemets 2009).

ESTA-sse koondatud kõrgharidusuuringute läbivaatamisel leiti 19 kõrghariduse kvaliteediga seonduvat indikaatorit, mis pärinesid 16 erinevast uuringust (6 neist on seotud LÜKKA projektiga) (Veltmann 2009). Kuna strateegilistes dokumentides välja toodud eesmärgid on ja peavadki olema sõnastatud üldsõnaliselt, ei ole mõtet uuringutest leitud indikaatoreid üks-ühele eesmärkidega kõrvutada, vaid piisab tõdemisest, et kõrghariduse kvaliteedi parandamise juures on võimalik indikaatorite allikaid leida olemasolevatest uuringutest.

Seega võib väita, et kõrghariduspoliitika kavandamisel on võimalik hetkeolukorra kirjeldamiseks teatud määral arvestada olemasolevate uuringute andmetega ning tegevuste mõjude hindamiseks tellida jätku-uuringuid, mis koguvad võrreldavaid andmeid.

3.3 Kõrghariduse kvaliteediga seotud prioriteetsed uurimissuunad

Esmane analüüs näitab, et kvaliteedi kategooriasse kuuluvate eesmärkide saavutamise mõõdikud/indikaatorid ei ole arengukavades enamasti kõige täpsemad ega vasta viiele SMART kriteeriumile (sh spetsiifilisus (konkreetne, teistest eristuv), mõõdetavus (objektiivselt hinnatav), ajastatus (tähtaeg on määratletud), reaalsus (teostatav antud tingimustel) ja teadvustatus (kokku lepitud ja omaksvõetud)). Kui teiste eesmärgikategooriate mõõtmisel saab hakkama juba süstemaatiliselt kogutavate andmetega näiteks Eesti Statistikaametist või Eesti Hariduse Infosüsteemist, siis

kvaliteedi kasvu mõõtmiseks ainult neist ei piisa. Üliõpilaste arvu või finantseerimise mahu kasv ei pruugi tingimata tähendada õppe paremat kvaliteeti. Selleks, et hindamine hõlmaks võimalikult palju kvaliteedi tahke, võiks koostöös teadlastega kõrghariduse kvaliteedi kõige pealt kontseptualiseerida. Üheks eesmärkide mõõdetavuse parandamise vahendiks võib olla kokkuleppimine, et teatud kvaliteedieesmärkide hindamiseks rakendatakse süsteemse kvalitatiivse analüüsi meetodeid (Soome praktika) (Kasemets 2009).

„Hariduse kvaliteet ei ole iseenesest uus mõiste, kuid seda on keeruline defineerida, sest kvaliteedi iseloom muutub koos inimestega ja on osa makromajanduslikest tendidest [...]. Hariduses võib kvaliteeti hinnata eri vaatenurkadest, nagu: *õpetamise/õppimise protsessi optimum; *kulutuste optimum; *ühiskonna haridusnõudluse optimum; *kasusaaja soovide optimum ja/või *õppeprotsessi ja organisatsiooni optimum. Seega anname kvaliteedist rääkides hinnangu mingi tegevuse või tulemuse vastavusele kasusaaja või osalise soovile ja ressursile“ (Annus 2003).

Kõrghariduse kvaliteedi mõõtmine on seega keeruline protsess, kuna vähemalt hetkel ei ole olemas universaalset kõrghariduse kvaliteedi definitsiooni ning juhtimismudelit (Iacovidou et al. 2009, Warn ja Tranter 2001). Kuna kvaliteet ei ole ühtne kontseptsioon, vaid kirjeldatav erinevate kriteeriumite kaudu, soovitatakse enne kvaliteedi hindamist selgeks teha, millised on kvaliteedi kriteeriumid iga huvitatud sihtrühma jaoks (Iacovidou et al. 2009, Tam 2001). Primus programmi raames läbi viidavas kõrgkoolide kvaliteedikindlustamise pilootprojektis on kõrgharidusega seotud huvigruppidega välja toodud üliõpilased, tööandjad, kõrgkoolide partnerid ja teised ühiskonna esindajad. Kõrghariduse kvaliteedi kriteeriumeid on nimetatud pilootprojekti juhendis üheksa ning üheks neist on huvigruppidega seonduvad tulemused – hinnanguga seonduvad näitajad ning toimenäitajad. Just siin võib abi olla spetsiaalselt kogutavatest rahulolu-uuringutest.

Kindlasti tuleb meeles pidada, et iga huvirühm kirjeldab kõrghariduse kvaliteeti mitme kriteeriumi kaudu. Warn ja Tranter (2001) on vilistlaste pädevusi uurides leidnud, et üksnes koolis omandatud üldpädevustele antud hinnangud ei suuda piisavalt täpselt ennustada hinnanguid oma kõrghariduse ja omandatud kraadi kvaliteedile. See tõestab veel kord tõsiasja, et kvaliteeti tuleb uurida mitmekesiste kriteeriumite abil.

Kuigi huvirühmi on mitu, toob Tam (2001) esile tudengi kui keskse kõrghariduse subjekti – kõrghariduse kvaliteeti tuleks uurida eelkõige tudengi vaatepunktist lähtuvalt. See muidugi ei tähenda, et teised huvirühmad tuleks kõrvale jätta. Pigem tähendab see paremini organiseeritud tagasisidet tudengitelt ja vilistlastelt. Eelpool öeldu pinnalt võib seega esitada soovitusi kõrghariduse kvaliteedi uurimiseks:

- Huvirühmade uuring, selgitamaks välja kvaliteedi kriteeriumid (sh nende olulisus) ja huvirühmade hinnangud nende kriteeriumite täitmisele. Kõrvutades kriteeriumite olulisust ja hinnangut nende täitmisele, on võimalik välja selgitada probleemkohad kõrghariduse kvaliteedis – kuhu oleks vaja suunata rohkem ressursse või mille peale liiga palju kulutatakse (Iacovidou et al. 2009).

Võimalikud kriteeriumid - õppekavad, nõustamisteenused, õpetamise protsess, õppejõudude kompetents, õppevahendid jms

- Tudengite tagasiside ainetele jm kvaliteedikriteeriumite täitmisele, v.a kriteeriumitele, mis eeldavad aktiivset tööturul osalemist
- Vilistlaste tagasiside kõrgkooli kvaliteedikriteeriumite täitmisele, sh õppekavadele ja erialale
- Vilistlaste tagasiside koolis omandatavate pädevuste asjakohasusele, lähtudes tööturul realselt vajalikest pädevustest

Samas peab siin märkima, et teatud tegevusi on juba tehtud või tehakse mõne kõrgkooli puhul regulaarselt, kuid ühtse kvalitatiivse kvaliteedikontrolli uuringu kohta praegu uuringute andmebaasidest informatsiooni ei leia. Erandiks võib ehk pidada 2006. aastal läbi viidud kõikide Eesti avalik-õiguslike kõrgkoolide vilistlaste uuringut LÜKKA projekti raames (vt www.ut.ee/lykka). See võib taaskord võtta kui viidet uuringute tellimise ja arhiveerimise nõrgale korraldusele.

Järeldused ja ettepanekud

Üldiselt on arusaadav, et enamuse indikaatorite andmeallikatena kasutatakse statistikat, mitte eraldi tellitud uuringuid, kuid kohati, just kvaliteeti puudutavates küsimustes (nt nõustamisteenuste, õppe või teadus- ja arendustegevuse kvaliteet), ei saa lähtuda ainult kvantitatiivsetest andmetest. Kõige olulisemate riigi jaoks prioriteetsete tulemuste ja mõjueesmärkide indikaatorite andmeallikas võiks küll olla regulaarne statistiline vaatlus, kuid registrite ning statistikaga katmata indikaatorite määramiseks võiks läbi viia spetsiaalsed andmekogumised.

Hetkel ei kasutata kõrghariduse arengukavade eesmärkide seadmise juures teaduslikku ekspertiisi piisaval määral, kuigi andmebaasides leiduvate uuringute näol on potentsiaal juba praegu olemas, eriti just kvaliteedi kategooria eesmärkide mõõdikutega sidumiseks (nt kõrgkoolide vilistlaste uuringud). Kõrghariduse kvaliteeti puudutavate eesmärkide saavutamise mõõtmiseks võiks kõigepealt teadlastega koostöös läbi viia huvirühmade uuringu, et kokku leppida kõrghariduse kvaliteedi kontseptsioon Eestis, seejärel püstitada korrektsed eesmärgid, valida sobivad mõõdikud ning tellida spetsiaalsed uuringud, mitte toetuda lihtsalt statistikale.

Ka poliitika kavandamine, mõjude hindamiseks läbi viidud uuringud ja uuringute arhiiv on siiani omavahel korralikult ja süsteemselt sidumata. Et tagada teadusliku ekspertiisi süsteemne kaasamine õigusloomesse, võiks maksumaksja rahastatud spetsiaalsete uuringute tellimisel nõuda, et uuringud jõuaksid Eesti Sotsiaalteaduslikku Andmearhiivi, kuna selle üheks peaülesandeks ongi sotsiaalse juhtimise ülesannete lahendamiseks vajaliku informatsiooni koondamine ja riigiasutustele edastamine. Sel viisil oleks informatsioon ministriumide jt riigiasutuste tellitud uuringute kohta piisav ja vabalt kättesaadav nii ministriumidele endile kui teadlastele. See aitaks omakorda kaasa järelduste verifitseerimisele ning uuringute dubleerimise vähendamisele, kuna arengukavasid planeerides tellitaks ainult infot, mis on puudu.

Nii ESTA kui ETIS võiksid sisaldada palju rohkem informatsiooni iga kirje kohta. Hetkel on infolahtrid küll olemas, kuid infoga tihtipeale täitmata. Sel viisil on raske kindlaks teha, milline on uuringu eesmärk, finantseerimisallikas, meetod või valim. Samuti tuleks kasutada lahtrite täitmise juures võimalusel standardiseeritud süsteemi.

Kokkuvõttes võib öelda, et läbiviidud analüüsi põhiline tulemus ongi osutamine olemasoleva teabe ja kompetentsi potentsiaalselt paremale kasutamisevõimalusele arengukavade omavahelisel seostamisel, ettevalmistamisel (sihtide seadmisel) ning tulemuste mõõtmisel.

Kasutatud allikad

- Annus, T. (2003). Põhiharidus kolmandal aastatuhandel. Riigikogu Toimetised nr 7: <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=11963&highlight=Tiina,Annus&op=archive2>
- Iacovidou, M., Gibbs, P. ja Zopiatis, A. (2009). An Exploratory Use of the Stakeholder Approach to Defining and Measuring Quality: The Case of a Cypriot Higher Education Institution. *Quality in Higher Education*, 15: 2, 147-165.
- Kasemets, A. (2009). Riigi tasandi strateegilise tulemus- ja finantsjuhtimise valikud OECD, Soome ja Hollandi allikate põhjal. Väliskogemuse uuringu aruanne Rahandusministeeriumile. Käsikiri, 63 lk.
- Kasemets, A. (2006). Teadmistepõhise ning säästva poliitika institutsionaalsed eeldused Eestis – Riigikogu Toimetised 14: <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=10991>
- Kasemets, A. (2002). Rakendusuuringute ja analüüside tellimine valitsusasutustes 1999-2001: teel teadmistepõhise poliitika, õigusloome ja avaliku halduse poole - Riigikogu Toimetised 6: <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=11929>
- Kroos, K. (2009). Eesti kõrghariduspoliitikaga seotud arengukavade eesmärkide, mõõdikute ning andmeallikate kaardistamine. Projekti RIHU09 vahearuanne (käsikiri)
- Kvaliteedikindlustamine kõrgkoolis – pilootprojekt (juhend). http://primus.archimedes.ee/system/files/teavitus/kvaliteedikindlustamine_k%C3%B5rgkoolis.doc
- Murakas, R. (2000). ESTA vahendab infot muutuvast ühiskonnast. Riigikogu Toimetised nr 1: <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=11483&highlight=murakas&op=archive2>
- RAKE ja Geomedia (2009). Riigi tasandi strateegilise juhtimise ning planeerimise analüüs. Koondraport Rahandusministeeriumile (2009). Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus (RAKE) ning Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia OÜ. Käsikiri. 230 lk (koostajad Noorkõiv, R., Kasemets A.)
- Tam, M. (2001). Measuring Quality and Performance in Higher Education. *Quality in Higher Education*, 7: 1, 47-54.
- Veltmann, V. (2009). Hariduse kvaliteedi indikaatorid. Projekti RIHU09 vahearuanne (käsikiri).
- Veski, L., Kroos, K., Murakas, R. (2009). Kõrghariduspoliitiliste arengukavade ja (teadus)uuringute sidumise vajadusest. Arikkel ajakirja Riigikogu Toimetised jaoks (käsikiri).
- Warn, J. ja Tranter, P. (2001). Measuring Quality in Higher Education: a competency approach. *Quality in Higher Education*, 7: 3, 191-198.

LISA 1

Projekti „Rakenduslikud interdistsiplinaarsed haridusuuringud ja andmebaasid teadmistepõhise hariduspoliitika ning majanduse teenistuses“ raames läbi viidud Eesti kõrghariduspoliitikaga seotud arengukavade eesmärkide, mõõdikute ning andmeallikate kaardistusse haaratud strateegiliste dokumentide loend.

Tabel 2

	Kui mitu (kõrgharidusega seotud):			
	põhieesmärki on välja toodud?	alaeesmärki on välja toodud?	meedet/tegevus-suunda on välja toodud?	tegevust on välja toodud?
Kõrgharidusstrateegia	6	0	4	47
Kõrgharidusstrateegia RP	0	12	4	33
Rahvusvahel. str.	1	3	3	21
Eesti majanduskasvu ja tööhõive kava	2	5	9	34
Teadmistepõhine Eesti	1	0	4	24
Teadmistepõhine Eesti RP	1	0	4	24
Eesti õpetajahariduse str.	6	0	6	35
Eesti õpetaj-hariduse str. RK	6	0	6	42
Inimressursi arendamise RK	0	4	3	8
DoRa	1	5	0	8
PRIMUS	1	4	6	20
Eesti keele arendamise str.	1	2	1	4
Eesti keele ja kultuuri akad. välisõppe prog.	5	11	5	11
Lõimumiskava RP	0	1	0	0
Tark & tegus rahvas	3	3	3	33

Allikas: K. Kroos, 2009. Projekti RIHU09 vahearuanne (käsikiri)

LISA 2

Tabel 3. Uuringute võimalik seos arengukavade indikaatoritega eesmärgikategooriate lõikes

A. Eesmärkide kategooriad	B. Indikaatorite sagedus	C. Vähemalt ühe (ala)eesmärgiga või indikaatoriga potentsiaalselt seonduv uuring
1. Õppekava, -töö	4	1. 2005. aasta vilistlaste uuring (2006) 2. LÜKKA õppekavaarenduse alaprojekt - Õppekavade toimimise uuring (2006))
2. Teadus- ja arendustöö	4	1. Hariduspoliitilised tegurid E-õppe mõjutajana kõrgkoolides (2005-2007)
3. Rahvusvahelistumine	9	1. Doktorite karjääriuuring (2007)
4. Õppejõud ja teadlased	5	1. Doktorite karjääriuuring (2007) 2. Õppejõudude õpetamisoskuste koolitusvajaduse uuring (2005-2006)
5. Üliõpilased (v.a dok)	0	
6. Õppeasutuste administratsioon	0	
7. Õppevahendid	0	
8. Infrastruktuur	2	
9. Doktorantuur	6	1. Doktorite karjääriuuring (2007) 2. Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse tagamise süsteem (2005-2008)
10. Rahastamine	4	
11. Kättesaadavus	11	1. Eesti üliõpilaste sotsiaal-majandusliku olukorra ning praktika, nõustamise ja varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise (VÕTA) uuring (2006) 2. Kõrgkoolis akadeemilist toimetulekut mõjutavad tegurid (2009-2014) 3. Mittenormatiivse õpiedu asjaolud ja motivatsioon (2006) 4. Katkestanute uuring "Uus algus" (2006) 5. Nõustamine Eesti kõrgharidussüsteemis (2006) 6. Õiglane ligipääs kõrgharidusele Eestis (2009)
12. Kvaliteet	20	1. 2005. aasta vilistlaste uuring (2006) 2. Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse tagamise süsteem (2005-2008) 3. Kõrgkoolis akadeemilist toimetulekut mõjutavad tegurid (2009-2014) 4. LÜKKA õppekavaarenduse alaprojekt - Õppekavade toimimise uuring (2006) 5. Mittenormatiivse õpiedu asjaolud ja motivatsioon (2006) 6. Katkestanute uuring "Uus algus" (2006) 7. Nõustamine Eesti kõrgharidussüsteemis (2006) 8. Tööandjate uuring (2007) 9. Ülikoolide kvaliteedialase olukorra kaardistamine (2006) 10. Ülikoolide praktikajuhendajate uuring (2006)

13. Teadmispõhine ühiskond/majandus	10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analüüs erinevate koolitusvaldkondade lõpetanute seisundite kohta tööturul ametialade, haridustasemete ja majandusharude lõikes (2005) 2. Doktorite karjääriuuring (2007) 3. Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse tagamise süsteem (2005-2008) 4. Inimkapitali väärtustamine Eesti tööturul: üleharitus ja hariduse mittevastavus töökoha nõuetele (2005-2008) 5. Koolitussüsteemi kvantitatiivsest arengust ja tööturg (2006-2010) 6. Kõrghariduse omandanute ja õpingud katkestanute võrdlus töötasult laekunud tulumaksu põhjal (2005) 7. Teadmispõhise majanduse suunas liikumiseks vajaliku tööjõu- ja koolitusvajaduse väljaselgitamine (2008-2009) 8. Tööandjate uuring (2007)
14. Elukestev õpe	3	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2005. aasta vilistlaste uuring (2006) 2. Analüüs erinevate koolitusvaldkondade lõpetanute seisundite kohta tööturul ametialade, haridustasemete ja majandusharude lõikes (2005) 3. Doktorite karjääriuuring (2007) 4. Eesti üliõpilaste sotsiaal-majandusliku olukorra ning praktika, nõustamise ja varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise (VÕTA) uuring (2006) 5. Haridus ja tööturg Eestis (2007)
15. Muu	8	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2005. aasta vilistlaste uuring (2006) 2. Eesti üliõpilaste sotsiaal-majandusliku olukorra ning praktika, nõustamise ja varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise (VÕTA) uuring (2006) 3. Kõrgkoolis akadeemilist toimetulekut mõjutavad tegurid (2009-2014) 4. Mittenormatiivse õpiedu asjaolud ja motivatsioon (2006) 5. Katkestanute uuring "Uus algus" (2006) 6. Nõustamine Eesti kõrgharidussüsteemis (2006)

Autorid: K. Kroos 2009 (A, B), L. Veski (C loend ESTA ja ETISe põhjal)

LISA 3

Tabel 4. Kõrgharidust puudutavad uuringud ESTA ja ETIS andmetel

Jrk nr	Teema	Tellijaja/rahastaja	Kestus	Allikas
1	(Rakendus)kõrgkoolide ja ettevõtete vahelised koostööorgustikud ja nende innovatsioonipotentsiaal	TLÜ uuringufond	2008	ESTA
2	Tartu teadlaste uuring		1998	ESTA
3	2005. aasta vilistlaste uuring	ESF ja partnerkõrgkoolid	2006	ESTA
4	Analüüs erinevate koolitusvaldkondade lõpetanute seisundite kohta tööturul ametialade, haridustasemete ja majandusharude lõikes	HTM	2005	ESTA
5	artikkel "Haridus ja heaolu" kogumikus "Sotsiaaltrendid 3"	Statistikaamet	2004	ESTA
6	artikkel "Haridus kui sotsiaalset sidusust soosiv tegur" kogumikus "Sotsiaaltrendid 4"	Statistikaamet	2007	ESTA
7	artikkel "Haridus" kogumikus "Sotsiaaltrendid 2"	Statistikaamet	2001	ESTA
8	artikkel "Haridustee" kogumikus "Naised ja mehed"	Statistikaamet	2006	ESTA
9	Aruanne Eesti Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007-2013. "Teadmispõhine Eesti" eesmärkide ja rakendusplaani täitmisest 2007. aastal	HTM	2007	ESTA
10	Doktorite karjääriuuring	Riigieelarve, Eurostati grant Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus;	2007	ESTA
11	E-õppe monitooring kutseõppeasutustes ja rakenduskõrgkoolides: uuring	Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove	2008	ESTA
12	Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse tagamise süsteem	Euroopa Struktuurfondid	2005	ESTA
13	Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse tagamise süsteem: 3. alaeesmärk: Doktoriõppe ressurside laiendamine ja efektiivsem kasutamine	ESF		ESTA

14	Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse tagamise süsteem; 1.alleesmärk: Doktoriõppe kvaliteedi parandamine ja tulemuslikkuse tõstmine	ESF Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus;			ESTA
15	Eesti kutseõppeasutuste ja rakenduskõrgkoolide e-õppe edulood: juhtumiuuring	Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove	2008		ESTA
16	Eesti puidusektori tööjõuvajaduse prognoos aastateks 2005-2015	HTM	2005		ESTA
17	Eesti sotsiaaluuring, moodul "Koolist tööle"	Riigieelarve	2005		ESTA
18	Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni finantseerimissüsteemi evalvatsioon		2003		ESTA
19	Eesti tööjõu-uuring; moodul "Noored"	Riigieelarve Riigikantselei	2002		ESTA
20	Eesti tööturg ja haridussüsteem Euroopa Liiduga liitumisel	Euroopa Liidu sekretariaat	2003		ESTA
21	Eesti üliõpilaste sotsiaal-majandusliku olukorra ning praktika, nõustamise ja varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise (VÕTA) uuring	Eesti Üliõpilaskondade Liit	2006		ESTA
22	Euroopa haridusprogrammide Leonardo da Vinci ja Socrates 2000-2006 mõjude hindamine Eestis	SA Archimedes Hariduskoostöö keskus	2007		ESTA
23	Haridus ja tööturg Eestis	HTM	2007		ESTA
24	Hariduspoliitilised tegurid E-õppe mõjutajana kõrgkoolides	Eesti infotehnoloogia Sihtasutus ja Euroopa Liidu Sotsiaalfond	2005-2007		ESTA
25	Inimkapitali väärtustamine Eesti tööturul: üleharitus ja hariduse mittevastavus töökoha nõuetele	ETF	2005-2008		ESTA
26	Katkestanute uuring "Uus algus"		2006		ESTA
27	Kogumik "Kõrgharidus 1993-2003"	Statistikaamet Tallinna	2004		ESTA
28	Koolitusnõudlusest ja lõpetanute rakendatusest tööturul	Tehnikaülikool/õpp e jõu riigieelarveline teema	2001-2005		ESTA
29	Koolitussüsteemi kvantitatiivsest arengust ja tööturg		2006-2010		ESTA

30	Kõrghariduse omandanute ja õpingud katkestanute võrdlus töötasult laekunud tulumaksu põhjal	HTM	2005	ESTA
31	Kõrghariduse planeerimise meetoodika	Eurointegratsiooni-büroo	2002	ESTA
32	Kõrghariduse tarbimine ja arengupotentsiaal õppurite aastakäikude kahanemise tingimustes: prognoos ja strateegiad	SF Tallinna Tehnikaülikool/ õppejõu riigieelarveline teema	2003-2007	ESTA
33	Kõrgkooli tasemel E-õppe ja digiõppe didaktika	SA Archimedes	2005-2008	ESTA
34	Kõrgkoolis akadeemilist toimetulekut mõjutavad tegurid	PRIMUS programm	2009-2014	ESTA
35	Kutse-, rakendus- ja kõrghariduse indikaatorite väljatöötamise analüüs	Eurointegratsiooni-büroo	2002	ESTA
36	LÜKKA õppekavaarenduse alaprojekt - Õppekavade toimimise uuring	ESF ja partnerkõrgkoolid	2006	ESTA
37	Mittenormatiivse õpiedu asjaolud ja motivatsioon		2006	ESTA
38	Nõustamine Eesti kõrgharidussüsteemis	ESF ja partnerkõrgkoolid	2006	ESTA
39	Õiglase ligipääsu kõrgharidusele Eestis	Eesti Üliõpilaskondade Liit, Programm Primus	2009	ESTA
40	Õpetajate tulemuslikkuse tõstmise võimalused hariduspoliitika ja organisatsioonikultuuri seisukohast			ESTA
41	Õppejõudude õpetamisoskuste koolitusvajaduse uuring		2005-2006	ESTA
42	Organisatsioonikultuur ja e-õpe Eesti kõrghariduses	ESF	2006	ESTA
43	Riikliku koolustellimuse kavandamine kutsehariduse, rakenduskõrghariduse ja akadeemilise kõrgharidusega spetsialistide koolitamiseks EL tõukefondide vahendite rakendamisel	EV Riigikantselei	2004	ESTA

44	Statistiline ülevaade kõrghariduse õppekavadel õppijate näitajatest (Kõrghariduse valdkonna statistilised näitajad 2007)	Riikliku koolitustellimuse komisjon	2007	ESTA
45	Statistiline ülevaade kõrghariduse õppekavadel õppijate näitajatest 2008	Riikliku koolitustellimuse komisjon	2008	ESTA
46	Statistiline ülevaade kõrghariduse õppekavadel õppijate näitajatest 2009	Riikliku koolitustellimuse komisjon	2009	ESTA
47	Statistiline ülevaade kõrghariduse õppekavadel õppijatest (2006)	Riikliku koolitustellimuse komisjon	2006	ESTA
48	Tartu ja Lõuna-Eesti tehnikaalase rakenduskõrghariduse optimaalse mudeli ja selle rakendamise tegevuskava väljatöötamine	SA Tartu Teaduspark, HTM	2005-2006	ESTA
49	Teadmistepõhine majandus ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alane haridus: hetkeolukord ning väljakutsed	Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus, HTM	2004-2005	ESTA
50	Teadmistepõhise majanduse suunas liikumiseks vajaliku tööjõu- ja koolitusvajaduse väljaselgitamine	MKM Eesti infotehnoloogia Sihtasutus ja Euroopa Liidu Sotsiaalfond	2008-2009	ESTA
51	Tiiger Luubis 3		2007-2008	ESTA
52	Transfine projekti toetamine - varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine	HTM	2003	ESTA
53	Tööandjate uuring		2007	ESTA
54	Tööjõu vajaduse prognoos aastani 2015	MKM	2008	ESTA
55	Veebipõhise konstruktivistliku õpihaldussüsteemi pedagoogilised lähtealused ja rakendusmudelid Eesti kõrghariduse kontekstis	SF	2003-2005	ESTA
56	Ülevaade noorte valdkonna uuringutest Eestis	HTM	2002	ESTA
57	Ülikoolide kvaliteedialase olukorra kaardistamine	ESF ja partnerkõrgkoolid	2006	ESTA
58	Ülikoolide praktikajuhendajate uuring	ESF ja partnerkõrgkoolid	2006	ESTA

	Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse tagamise süsteem 2. alaeesmärk: Doktorikraadiga tippspetsialistide perspektiivse vajaduse hindamine ning õppe erialase struktuuri kujundamine vajadusepõhiseks	ESF			ESTA
59	ATLAS - Maakasutusala hariduse ja jätkusuutlikkuse uuring	6. raamprogramm	2005-2007		ETIS
60	Doktoriõppe kvaliteedi tõstmine kasvatusteaduste valdkonnas	ESF meede 1.1.	2005-2008		ETIS
61	Elukestva õppega ühiskonna suunas Euroopas: haridussüsteemi panus	6. raamprogramm	2005-2008		ETIS
62	Enesejuhitava õppimise toetamise ja analüüsimise raamistik avardatud õpikeskkonnas	ETF	2008-2010		ETIS
63	Euroopa täiskasvanuhariduse elukutsete uuring	Grundtvig Lifelong Learning Policies and Programmes	2007		ETIS
64	Hajutatud arhitektuuriga e-õppe keskkonnad, nende koostalitlus ja rakendusmudelid	SF	2008-2013		ETIS
65	Haridus ja elukestev õpe sotsiaalse innovatsiooni faktorina. Panus ühiskonna innovatsioonis	Toetus	2007		ETIS
66	Haridusmuutus kui sotsiaalne innovatsioon	SF	2009-2013		ETIS
67	Inglise ärisuhtluse kultuurilisi aspekte	muu - > välisleping	2001-2003		ETIS
68	Kogemusliku õppimise tunnustamine ja hindamine - parema juurdepääsu tagamiseks täiskasvanutele REACTION	Sokrates -> Grundtvig-1 programm	2005-2007		ETIS
69	Koolieelse lasteasutuse õpetajate ja õpetajakoolituse üliõpilaste professionaalsuse indikaatorid	Tallinna Ülikooli uuringufond	2009		ETIS
70	Koolieelsete lasteasutuste õpetajate taseme- ja täiendkoolituse kaasajastamine	ESF meede 1.1.	2005-2008		ETIS
71	Koolikorralduse arendamine Baltimaades/Development of School Management in the Baltic Region	Nordplus	2008-2010		ETIS
72	Kutseaasta seire	Toetusleping	2004-2005		ETIS
73	Kutsepedagoogika valdkonna uurimine ja arendamine	ESF meede 1.1.	2006-2008		ETIS
74					

75	Kutseõpetajate varasemate õpingute hindamise meetodika rakendamine - TIMA-Balt	Leonardo da Vinci Lifelong Learning Programme 2007-2013	2007-2009	ETIS
76	Kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete meetodite kombineeritud kasutamine sotsiaal- ja kasvatusteaduslikus uurimistöös	ETF	2005-2007	ETIS
77	Kvaliteetne matemaatikaharidus läbi rahvusvaheliselt tunnustatud õpetajakoolituse	EL struktuurifondi meede 1.1 "Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvate õpetagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem"	2005-2008	ETIS
78	Loodusteaduslik kirjaoskus gümnaasiumi lõpetajate karjäärivaliku mõjutajana LoteGüm	TLÜ Uuringufond	2009-2013	ETIS
79	Noorsootöölase koolituse valdkonna rakendusuuring	Tellimusleping	2004-2005	ETIS
80	QUAL-PRAXIS: Kvaliteedi kindlustamine ja praktikale orienteeritud hindamine kutsehariduses	Leonardo da Vinci	2003-2006	ETIS
81	Soome ja Eesti täiskasvanute koolitus ja Euroopa Liidu uus hariduspoliitika SuViKo	INTERREG IIIA Structuring European Research Area Specific Support Action	2006-2007	ETIS
82	Tehnoloogiakasvatuse arendava osa mõistmine ja suunamine kasvatuses. UPDATE		2007-2009	ETIS
83	Teoreetiliselt põhjendatud mudel teaduse olemuse suhtes loodusteadusliku haridusega koolis: õpetaja osa õpilaste suhtumise kujunemisel loodusteadustega seotud karjääri.	ETF	2006-2009	ETIS
84	Täiskasvanute koolitajaks kujunemine Euroopas	Lifelong Learning program/Grundtvig sub-program Leonardo da Vinci - > Community action programme on vocational training Procedure B Second phase.200	2008-2010	ETIS
85	Õpetamise ja koolitamise pädevuste hindamise mudel		2005-2007	ETIS

86 E-õppe kui innovatsiooni difusioon
kutseõpetajate seas

2007

<http://portaal.e-uni.ee/e-voti/alamprojektid/uuringud>